

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 De sufficientia horum votorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ris religiosi secundū se displicet, quam is cui displicet aliquid eorum: esset autē deterioris cōditionis, si is cui displicet, plus mereret a p̄i Deū, illa mererē faciendo.

¶ Ad hoc dicit, q̄ quia hoc quod est opus ali quod displicere, s̄m se uni p̄ lig oīo & nō alij, non prouenit ex magnitudine operis, sed ex dissonantia ad affectum istius & nō illius, & hinc fit ut huc tale opus reddatur difficile, illi autē non sit difficile: ideo hmoi difficultas non auget meritum, quoniam difficultas, quae tenet ex parte operantis, non auget meritum, sed est signum imperfectionis affectus. Et p̄pterea simpliciter loquēdo, nō magis meretur religiosus operas ea que s̄m se illi displicent, q̄ aliquis religiosus operans illam sine ulla displicentia. Pōt tñ hmoi displicentia, & difficultatis superatio maioris charitatis esse effectus & signum, dū iste ex charitate qua superat huiusmodi difficultatē, delectabilius operat ista mer opera, quam alius sine displicentia illam operatur.

¶ Ad obedientiam in oppositum dicit, q̄ auctor non dicit maius meritū ex displicentia & sua difficultate, sed ex priori uoto, quo suā uoluntate ad hęc necessitauit ex obedientia agenda. Per hoc n. magis placent isti Deo sic operādo, q̄ illi qui sine obedientia iugo eadem delectabiliter operantur. Et hoc intendit auctor, ut patet ex Sarabaitis subiunctis.

¶ Super Quæstio. 186. Artic. sextum.

¶ In art. 6. eiusdē q. in r̄sione ad primū, attende q̄ quia non explicite habetur, q̄ a domino Iesu Christo instituta sit uotiu obligatio in religionis p̄gressu: ideo auctor ex firmitate & immobilitate sequenti dicit, q̄m uotū institutū esse dicit, religiosi p̄fectionis ita uim assumētib. Na uouere nihil aliud est, q̄ immobilitate animi nē possit retrogredi.

obedientiam non est necessitas coactionis, sed libera uolūtaris, in quātum homo uult obedire, licet forte non uellet id qd mandatur, s̄m se consideratū implere. Et ideo quia necessitati aliqua faciendi q̄ s̄m se non placēt, per uotū obedientie homo se subijcit p̄pter Deum, ex hoc ipso ea q̄ facit, s̄m se Deo magis accepta, Et si sint minora, q̄ nihil maius pōt homo Deo dare, q̄ p̄p̄riam uoluntatem p̄pter ipsum uoluntati alterius subijciat. Vnde in collationibus * Pat̄ri d̄r, deterrimū genus monachorum esse Sarabaitas, qui a suas necessitates curantes, absoluti a seniorum iugo habent libertatem agendi quid libitum fuerit, & tamen magis quam hi qui in cōmunijs degunt, in operibus diebus ac noctibus consumuntur.

ARTICVLVS VI.

Vtrum requiratur ad perfectionem religionis, quod paupertas, continentia, & obedientia, cadant sub uoto.

AD SEXTVM sic p̄ceditur. Videtur, quod non requiratur ad perfectionem religionis, quod praedicta tria, scilicet paupertas, continentia, & obedientia cadat sub uoto. Disciplina enim perfectionis assumenda ex traditione Domini, est accepta: sed Dominus dans formam perfectionis Matth. 19. dicit. Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia quae habes, & da pauperibus, nulla mentione facta de uoto, ergo uidetur quod uotum nō requiratur ad disciplinam religionis.

¶ 2 Præ. Votū consistit in quadam p̄missione Deo facta. Vnde Eccl. 5. cum dixisset Sapiens, Si quid uouisti Deo, ne moreris reddere: statim subdit, Displicet enim ei infidelis & stulta p̄missio: sed ubi est exhibitio rei, non requiritur p̄missio, ergo sufficit ad perfectionem religionis, quod aliquis seruet paupertatem, continentiam, & obedientiam, absque uoto.

¶ 3 Præ. Aug. * dicit ad Pollentium de adulterinis cōiugijs. Ea sunt in nostris officijs gratiora, quae cum liceret nobis etiā non impendere, tamen causa dilectionis impendimus: sed ea quae sunt sine uoto, licet non impendere, quod non licet de his que sunt cum uoto, ergo uidetur gratius esse Deo, si quis paupertatem, continentiam, & obedientiam absque uoto obseruaret. non ergo uotum requiritur ad perfectionem religionis.

SED CONTRA est, quod in uo-

teri lege Nazari cum uoto factum illud Numeri 6. Vir, si uoluerit consecrari, & se uoluerit ad perfectionem summam pertinere, Grego. ibidem. ergo uotum requiritur ad perfectionem.

RESPON. Dicendum, quod ad perfectionem quod sint in statu perfectionis, dicitur obligatio ad ea quae sunt perfectionem Deo fit per uotum. Mandatum praemissis, quod ad perfectionem pertinet paupertas, continentia, & obedientia, religionis status requirit, ut ad perfectionem obligetur. Vnde Greg. * dicit, quod cum quod omne quod habet, omne quod ne quod sapit, omnipotenti Deo uotum est: quod quidem perire potest eos, qui praesens saeculum deserunt.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uotum uita Dominus pertinere dicit, quod eum sequatur non qualitercumque, sed retro non abiret. Vnde & ipse dicit, mittens manum ad aratrum, & respiciens retro non abiret. Et quāuis quāuis eius retrorūm abierit, tamen p̄teritum Domino interroganti, nunquid abire, respondit Domine, ad quod & Aug. dicit in lib. * de conseruata quod sicut Mattheus & Marcus narant Andreas, non subductis ad terram causa redeundi, secuti sunt cum, sed tamen ut sequeretur. Haec autem immobilitas Christi firmatur per uotum, & requiritur ad perfectionem religionis.

AD SECVNDVM dicendum, quod perfectionis, requirit, sicut Grego. * dicit, ne quod uouit Deo, exhibeat: sed tamen test totam uitam suam Deo actu exhibere est tota simul, sed in ceteris p̄p̄rijs. Vnde ter homo potest totā uitam suam Deo nisi per uoti obligationem.

AD TERTIVM dicendum, quod uotum nec nobis non impendere, est etiam paupertas, quam homo ceteris rebus charior de cum aliquis propria sponte uotum libertatem abstinenti ad his que ad Deum pertinent, hoc fit Deo acceptum. Vnde dicit in epist. * ad Armenianum & Pertinente uouisse penitentiam, immo gaude tam re, quod cum tuo detrimento liceret perfitas, quae in meliora compellat.

ARTICVLVS VII.

Vtrum conuenienter dicatur, in his tribus uotis consistere religionis perfectionem.

AD SEPTIMVM sic p̄ceditur. VI, q̄ inconuenienter dicitur in his tribus uotis consistere religionis perfectionem. Perfectio. n. uita magis consistit in interioribus, quam in exterioribus actibus, secundum illud ad Roma. 14. Non est regnum Dei esca & potus, sed iustitia & pax, & in gaudijs Spiritu sancto.

In collatione 19. ca. 7. para a prin;

p. 2. q. 108. art. 3. cor. & 3. co. c. 130. & opul. 18. c. 11. & 15. & opul. 19. c. 17.

li. 1. c. 14. in prin. tom. 6.

Etudine seculari, & motum ad perfectionem, mediat immobilitas animi, qua firmatur religiosus in hoc statu. Et quia immobilitas ista fit oblatione sui, & suorum omnium ad Deum: ideo et holocaustum vocatur: in quo ex uniuersali quiete intellectus practica circa secularia, cuius actus est sollicitudo, id est concupiscitur. Et ex munditia affectus patris, quae comprehendit appetitum intellectuum, & sensuum idem concluditur.

In ratione ad tertium, nota quod obedientia uotum habet duplicem materiam. scilicet propriam, ac propriam: quae haec integratur ex actionibus humanis, ut actiones distinguuntur contra passiones. Alia est communis & remota: & haec integratur ex passionibus concupiscentiae carnis, & cupiditatis temporalium bonorum. Haec, quia cadit & sub uoto castitatis, & paupertatis, & et sub uoto obedientiae, ad communem materiam uoto obedientiae, & alijs uotis spectant.

Et quia mediantibus passionibus uenera, & temporalia referuntur ad obedientiam: ideo remota materia rationem habent respectu uoti obedientiae.

Actiones autem, quia soli uoluntati subiacent, & propriae & propriae quae materiae respectu obedientiae, uoti rationem habent.

In responsione ad quartum, peripice diligenter, quod inter honorem, & uenera ac temporalia bona haec est differentia manifeste, quod honor non est honorati actus, sed honorantis. Habere autem diuitias, ac uti uenera, est in potestate uoluntaria eius cuius sunt, & qui delectatur. Et propterea aliter oportet fieri & intelligi abdicacione honoris, & diuitiarum, & uenerarum. Nam abdicatio horum fit a se ipso ad sua uoluntate potestatem licite possidendi propriam, & utendi uenera, abdicatio autem

sed per uotum religionis aliqui obligantur ad ea, quae sunt perfectionis. ergo magis dicitur ad religionem pertinere uota interiorum actuum, puta, contemplationis, dilectionis Dei & proximi, & aliorum huiusmodi, quam uotum paupertatis, continentiae, & obedientiae, quae pertinent ad exteriores actus.

¶ 2. Praet. Praedicta tria cadunt sub uoto religionis, in quantum pertinent ad quoddam exercitium tendendi in perfectionem: sed multa alia sunt, in quibus religiosi exercitantur, sicut abstinentia, uigiliae, & alia huiusmodi. ergo uidetur quod inconuenienter ista tria uota dicantur essentialiter ad statum perfectionis pertinere.

¶ 3. Praet. Per uotum obedientiae aliquis obligatur ad omnia implenda, secundum praecceptum superioris, quae ad exercitium perfectionis pertinent. ergo sufficit uotum obedientiae absque alijs duobus uotis.

¶ 4. Praet. Ad exteriora bona pertinent non solum diuitiae, sed et honores. Si ergo per uotum paupertatis religiosi terrenas diuitias abdicant, oportet effectum aliud uotum, per quod honores mundanos contemnant.

SED CONTRA est, quod dicitur extra, de statu monachorum, quod custodia castitatis, & abdicatio proprietatis sunt annexae regulae monachali.

RESPON. Dicendum, quod religionis status potest considerari tripliciter. Uno modo, secundum quod est exercitium tendendi in perfectionem charitatis. Alio modo, secundum quod quietat animum humanum ab exterioribus sollicitudinibus, secundum illud 1. ad Corin. 7. uos sine sollicitudine esse. Tertio modo, secundum quod est quoddam holocaustum, per quod aliquis totaliter se, & sua offert Deo: & secundum hoc, ex his tribus uotis integratur religionis status. Primo, quantum ad exercitium perfectionis requiritur, quod aliquis se remoueat illa, per quae posset impediri, ne totaliter eius affectus redat in Deum, in quo consistit perfectio charitatis. Huiusmodi autem sunt tria. Primum quod est cupiditas exteriorum bonorum, quod tollitur per uotum paupertatis. Secundum autem est concupiscentia sensibilium delectationum, inter quas praecipue delectationes uenera, quae excluduntur per uotum continentiae. Tertium autem est inordinatio uoluntatis humanae, quae excluditur per uotum obedientiae. Similiter autem so-

licitudinis secularis inquietudo praecipue ingeritur homini circa tria. primo quod est, circa dispensationem exteriorum rerum: & haec sollicitudo per uotum paupertatis homini auferret. Secundo, circa gubernacionem uxoris & filiorum, quae amputatur per uotum continentiae. Tertio, circa dispositionem propriorum actuum, quae amputatur per uotum obedientiae, quo aliquis se alterius dispositioni committit. Si & holocaustum est, cum aliquis totum quod habet, offert Deo, ut Gregorius dicit super Ezechiel. * Habet autem homo triplex bonum, secundum Philo. in 1. Ethic. 7. Primo quidem exteriorum rerum, quas quidem totaliter aliquis Deo offert per uotum uoluntariae paupertatis. Secundo autem bonum proprii corporis, quod aliquis praecipue offert Deo per uotum continentiae, quo abrenuntiat maximis delectationibus corporis. Tertium autem bonum est anima, quod aliquis totaliter Deo offert per obedientiam, qua aliquis offert Deo propria uoluntatem, per quam homo utitur omnibus potentijs & habitibus animae: & ideo conuenienter ex tribus uotis status religionis integratur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, uotum religionis ordinatur sicut in finem ad perfectionem charitatis, ad quam pertinent omnes interiores actus uirtutum, quarum mater est charitas, secundum illud 1. ad Corin. 13. Charitas patiens est, benigna est, &c. & ideo interiores actus uirtutum, puta, humilitatis, patientiae, & huiusmodi, non cadunt sub uoto religionis, quod ordinatur ad ipsos sicut ad finem.

AD SECUNDUM dicendum, quod omnes aliae religionum obseruantiae ordinantur ad praedicta tria principalia uota. Nam si qua sunt instituta in religionibus ad procurandum uictum, puta, labor, mendicitas, uel alia huiusmodi, referuntur ad paupertatem, ad cuius seruacionem religiosi per hos modos uictum suum procurant. Alia uero, quibus corpus maceratur, sicut uigiliae, ieiunia, & si qua sunt huiusmodi, directe ordinantur ad uotum continentiae obseruandum. Si qua uero in religionibus instituta sunt pertinentia ad humanos actus, quibus aliquis ordinatur ad religionis finem, scilicet ad dilectionem Dei & proximi, puta, lectio, oratio, uisitatio infirmorum uel si aliquid aliud est huiusmodi, comprehenduntur sub uoto obedientiae, quod pertinet ad uoluntatem, quae secundum dispositionem alterius suos actus ordinat ad finem. Determinatio autem habitus pertinet ad omnia tria uota tanquam signum obligationis. Unde habitus regularis simul datur, uel benedicitur cum professione.

honoris non potest ad ipsos honores referri quae in aliena sunt potestate, sed referret ad merita honorum. Et ideo in litera distinguuntur merita honorum dicendo quod est duplex, scilicet, & exteriorum excellentia. Debetur quidem uirtuti honor: & ut dicitur in 4. Ethic. exteriorum excellentia honoratur ex debito quodam, per quod sunt instrumenta uirtutum, & debent esse signa uirtutum, sicut ut in pluribus sunt signa status uirtuosi, puta, regentium, dominantium, primatum. Et ex uulgari obseruantia, excellentes sibi quidem in his exterioribus honorantur a uulgo. Rursus quia uirtuti debetur uterque honor, scilicet, secularis, & sanctus, & de sancto patet in litera ex sacra scriptura: de seculari patet, quia uirtutis praemium dicitur, & ex ratione, quia ex quo debetur exteriori excellentiae uirtutis, cuius est signum, aut in instrumentum, a fortiori debet ipsi uirtuti. Propter quod, non unum, quodque, illud magis, ut dicitur in primo Posteriorum. Et quia religiosi seculares uita a se abdicant, ideo in litera de seculari honore loquendo, uirtute tangitur, scilicet, quod religiosi seculares honori renuntiant, & hoc faciunt abdicando se illius non radicale meritum, quod est uirtus, sed illius praemium meritum, quod est uita secularis. Hoc enim exemplum Saluator nobis tradidit, dum noluit honorari.

Hom. 20. 2. medio illi.

Lib. 1. c. 8. & lib. 7. c. 13.

Art. 1. huius quest.

norari ab hominibus uolentibus eum in regem sibi praeficere. De honore autem sancto in litera simpliciter dicitur, quod non conuenit religiosi renuntiare illi. Vbi aduertendum est, quod quia honor ecclesiasticus proculdubio sanctus honor est, quia Ecclesia ipsa sancta est: ideo non spectat ad perfectionem religionis renuntiare ecclesiasticis honoribus. Quocirca reprehensione digni sunt religiosi, abdicantes a suis honores magisterij in theologia. Sicut reprehendendi essent, si presbyteros nolent habere suos, quia honorandi sunt loco, & alijs reuerentia signis. Et loquor de religionibus institutis ad predicandum, in quibus constat sanctos patres huiusmodi honore donatos. Habes ad hoc quoque authorem in libro contra impugnantes religionem, dicentem in capitulo secundo, non quemlibet honorem ad mundum pertinere, sed qui consistit in rebus mundanis. Non enim potest dici, quod honor sacerdotij pertineat ad mundum: & similiter nec honor magisterij, cum doctrina, quam consequitur talis honor, sit de spiritualibus bonis. Sicut ergo religiosi non renuntiant per uotum sacerdotij, ita nec magisterio. haec ibi.

Lib. 4. c. 3. tom. 5.

Infra q. 88. ar. 7. ad 3.

¶ Super Quaestione centesima octuagesima sexti articulum octauum.

In articulo 8. in corpore art. nota, quod actus proprii, qui sunt finis religionis, sunt actus ordinati ad dilectionem Dei, & proximi, quae est religionis finis. Huiusmodi autem actus sunt propria materia uoti obedientiae, ut oratio, lectio, predicatio, cura infirmorum, & huiusmodi.

In eodem articulo in responsione ad tertium circa illud, Papa non potest religiosum a sua obedientia eximere, dubium occurrit, quoniam hoc re-

ad tertium dicendum, quod per obedientiam aliquis offert Deo suam uoluntatem, cui etiam subijciuntur omnia humana, quaedam tamen sunt quae specialiter sibi tantum subduntur, scilicet actiones humanae. Nam passiones pertinent etiam ad appetitum sensitiuum, & ideo ad cohibendum passiones carnalium delectationum, & exteriorum appetibilium impediens perfectionem uitae, necessarium fuit uotum continentiae & paupertatis: sed ad disponendum actiones proprias secundum quod requiritur perfectionis status, requiritur uotum obedientiae.

Ad quartum dicendum, quod sicut Philo. dicit in 4. Eth. honor proprie & secundum ueritatem non debetur nisi uirtuti: sed quia exteriora bona instrumentaliter deseruiunt ad quosdam actus uirtutum, ex consequenti etiam eorum excellentiae honor aliquis exhibetur, & praecipue a uulgo, quod sola excellentiam exteriorem recognoscit. Honori ergo, qui Deo & sanctis omnibus exhibetur propter uirtutem, ut dicitur in Psal. 138. Mihi autem nimis honorati sunt amici tui Deus, abrenuntiare non competit religiosi, qui ad perfectionem uirtutis tendunt. Honor autem qui exhibetur exteriori excellentiae, abrenuntiant ex hoc ipso, quod secularem uitam derelinquunt. Unde ad hoc non requiritur speciale uotum.

ARTICVLVS VIII.

Utrum uotum obedientiae sit potissimum inter tria uota religionis.

Ad octauum sic proceditur. Videtur quod uotum obedientiae non sit potissimum inter tria uota religionis. Perfectio enim religionis a Christo sumpsit exordium: sed Christus specialiter dedit consilium de paupertate, non autem inuenitur de se consilium de obedientia. ergo uotum paupertatis est potius quam uotum obedientiae.

¶ 2. Præter. Eccles. 26. dicitur quod omnis potestatio non est digna animae continentis: sed uotum dignioris rei est eminentius. ergo uotum continentiae est eminentius quam uotum obedientiae.

¶ 3. Præter. Quanto aliquod uotum est potius, tanto uidetur esse magis indispensable: sed uota paupertatis & continentiae sunt adeo annexa regulae monachali, ut contra ea nec summus Pontifex possit licentiam indulgere, sicut dicit quaedam Decretalis de statu monachorum: qui tamē potest

indulgere, ut religiosus non obediat suo praelato. ergo uidetur quod uotum obedientiae sit minus uotum paupertatis & continentiae. Sed contra est, quod Greg. dicit in 3. moral. Obedientia uicinis iure preponitur, quia per uicinas alicui caro, per obedientiam uero uoluntas propria mutatur: sed uota religionis sunt quaedam holocausta, sicut supra dictum est. ergo uotum obedientiae est praecipuum inter omnia religionis uota.

Respons. Dicendum, quod uotum obedientiae est praecipuum inter tria uota religionis. & hoc triplici ratione. Primo quidem quia per uotum obedientiae, aliquid maius homo offert Deo. scilicet ipsam uoluntatem, quae est potius quam corpus proprium, quod offert homo Deo per continentiam: & res exteriores, quas offert homo Deo per uotum paupertatis. Unde illud quod fit ex obedientia, est magis Deo acceptum, quod id quod fit per propriam uoluntatem, secundum illud Hieronymi, quod dicit ad Rusticum monachum. Ad id tendit oratio, ut doceam te non tuo arbitrio dimittendum. & postea pauca subdit. Non facias quod uis, comedas quod iuberis: habes quantum accepisti uelutis quod datur. Unde & ieiunium non redditur Deo acceptum cum propria uoluntate, sicut illud Isa. 58. Ecce in diebus ieiunij uestri inuenitur uoluntas uestra. Secundo, quia uotum obedientiae continet sub se alia uota: sed non cōuertitur. Nam religiosus est tenetur ex uoto continentiam seruare & paupertatem, tamen haec est sub obedientia cadunt, ad quae pertinent multa alia praeter continentiam & paupertatem seruare. Tertio, quia uotum obedientiae proprie se extendit ad actus proprios finis religionis. Quanto autem aliquid propinquius est fini, tanto melius est: & inde est etiam, quod uotum obedientiae est religionis essentialius. Si enim aliquis abique uoto obedientiae uoluntaria paupertatem & continentiam est uoto seruare, non propter hoc pertinet ad statum religionis, qui praefertur et ipsi uirginitati ex uoto obseruatae, dicitur in Aug. libro 3. de uirginitate. Nemo, quantum uoto, ausus fuerit uirginitatem praeferre monasterio.

Ad primum ergo dicendum, quod consilium obedientiae includit in ipsa Christi sequela. Qui non obedit sequitur alterius uoluntatem: & ideo magis pertinet ad perfectionem